

Skolen i årets løb

Af M. Blaksteen

Afsløringen af Tvindimperiets ublu udnyttelse af lovgivningens tilskudsbestemmelser for frie skolars virksomhed blev med et moderne udtryk årets scoop. Aviser¹ og faglige tidsskrifter² har haft travlt med sagen, og dog er den for så vidt slet ikke ny. Allerede i 1979 konstateredes der alvorlige problemer med hensyn til skolernes økonomi, men problemerne blev åbenbart ikke taget særlig alvorligt af skiftende ministre og deres embedsmænd. Egentlig var Tvindskolerne og deres friske arbejdsform vel også populære i meget store kredse af befolkningen – herunder også blandt politikere og såkaldt avancerede skolefolk. Med rigsrevisionens rapport i vinteren 1995/96 blev der imidlertid afsløret så klare eksempler på økonomisk misbrug af statstilskud, at forholdet måtte få alvorlige konsekvenser for Tvindimperiets skoler. Det lovgivningsforløb, som derefter fulgte, er nærmere gennemgået senere i afsnittene om ændringer af lovene om folkehøjskoler og friskoler m.fl. og skal derfor ikke foregribes her.

Interessant er det at konstatere, at det nu synes, som om spøgelse er ved at dukke op i forbindelse med andre skoler, specielt folkehøjskoler. Der er i de senere år opstået mange nye folkehøjskoler, og en del af såvel de gamle som de nye skoler har kastet sig over særdeles korte kursus, helt ned til 5 dage. Disse kursus udbydes så med absolut spændende hovedemner som sejlads, surfing og golf m.m. Takket være statstilskud kan deltagerpriserne holdes så lave, at der reelt bliver tale om en rimelig billig ferie for deltagerne. Der er ikke i alt dette tale om ulovlig omgang med statens støttebeløb til frie skoler, men udviklingen maner nok til overvejelser om det acceptable i en så stærk drejning bort fra traditionelle højskoleaktiviteter og over til mere fristende og uforpligtende slagtilbud af kort varighed,³ og det vil tilsyneladende blive det, der bliver tale om i fremtiden. Danskernes lyst til at tilbringe op til et halvt år på højskole er nemlig faldende, mens mange af de ultrakorte sommerkursus har betydelig succes.

Nogle højskoler forestiller sig, at de i højere grad skulle kunne bruges til at hjælpe socialt belastede unge, og efterlyser i den forbindelse et bedre samarbejde med kommunernes socialforvaltninger. Umiddelbart kan det dog synes, som om visse socialt belastede (kriminelle, eks-narkomaner m.fl.) vil kunne få svært ved at klare et traditionelt højskolemiljø med overvægt af mere ambitiøse unge.

Tvindskolerne havde et tæt samarbejde med mange socialforvaltninger, men deres arbejdsmiljø og samværsbetingelser var også nok af en helt, helt anden art end, hvad der er gældende på folkehøjskolerne i almindelighed.

Generelt synes mange højskolefolk selv at mene, at det bliver nødvendigt med en

fælles stillingtagen til, hvad skolerne egentlig skal stå for i fremtiden. Opløsnings-tendenser i normerne er tydelige, og der er stigende kamp for at overleve. Højskoleforeningen arbejder på at finde et fælles grundlag og håber i løbet af et par år at kunne fremlægge en beskrivelse af, hvad højskolerne i al deres forskellighed kan være fælles om at tilbyde.

Samtidig tales der blandt folketingspolitikere i stigende grad om behov for at kigge nærmere på visse højskolars brug af tilskudsmidler. Er der også her tale om im-
periedannelser med misbrug til følge? Eller er det blot Tvindsagen, der som en ef-
tervirkning danner spøgelse?

Folkeskolen havde som bekendt en stærkt nedslående oplevelse først i 90'erne, da en international undersøgelse havde fastslået, at danske børn var særdeles dårlige læsere, – ja, faktisk lå som nummer sjok blandt 32 lande.⁴ Lærere og forskere fik travlt med at søge årsager og påvise veje til forbedringer. Den fulde sandhed kan næppe være fundet endnu, men foreløbig har en af 1980'ernes store projekter – den samordnede indskoling – måttet bære en del af ansvaret. Den skulle lette de yngste og de svageste børn i deres skolestart, men anvendes nu på meget færre skoler end for blot få år siden. Krav fra forældreside om øget læseindlæring og læreres egne op-
levelser af usikre resultater har medført en vis afstandtagen. Den samordnede ind-
skoling må nok fortsætte i en mere modereret form end kendt hidtil, og så må der i
øvrigt søges videre, for der er nok også andre årsager til det generelle svigt i læse-
færdighed.⁵

Danmarks Lærerhøjskole har i skoleåret 1995/96 som en formodet følgevirkning
haft succes med udbud af kursus i læseundervisning, og ud over landet synes kom-
muner og amter at geråde i hektisk travlhed med at arrangere lokale kursus i samme
emne. Det er ikke alene lærerne selv, der ønsker en faglig dygtiggørelse, men der er
tale om et stigende krav fra befolkningen om fagligt dygtige lærere.

Som en vis trøst har en anden international undersøgelse fra 1994 konstateret, at
danske børn som helhed trives godt i skolen.⁶

I de senere år er der set en tendens til, at flere og flere kommuner samler deres
10.-klasselever på særlige skoler, der derved bliver en slags ungdomsuddannelse-
scentre.⁷ Foreløbig synes denne tendens at pege imod succes. Arbejdsvilkår og -ind-
hold kan i nogen grad variere fra kommune til kommune, men et gennemgående
træk er, at 10.-klasseskolen etablerer et vist samarbejde med nærliggende skoler for
ungdomsuddannelser (HHX, HTX og traditionelt gymnasium) og i øvrigt giver ele-
verne betydelige valgmuligheder, hvad angår fag og aktivitetsformer. 10.-klassesko-
lerne lever nydeligt op til undervisningsminister Ole Vig Jensens plan: »Uddannelse
til alle«.⁸ I denne forbindelse skal det også nævnes, at en gruppe socialdemokratiske
folketingsmedlemmer nu har udarbejdet et uddannelsesoplæg⁹ i et nyt forsøg på at
forhindre, at en fjerdedel af alle unge aldrig får en egentlig ungdomsuddannelse. I
dette oplæg spiller »10.-klassecentre« en betydelig rolle.

Ellers synes tidens løsen i folkeskoledebatten at være, at der skal spares penge.
Efter fagfolks mening er vore folkeskoler underforsynede med computere med di-
verse tilbehør i en sådan grad, at en efter deres mening rimelig udbygning vil koste
meget store millionbeløb. Dertil kommer, at skolernes elevtal vil stige særdeles

stærkt i de nærmest kommende år, og det vil umiddelbart kræve øgede lærerlønsudgifter, hvis ikke -. For selvfølgelig taler mange politikere allerede højt om, at der skal puttes flere børn i klasserne. Det er vist ikke helt i overensstemmelse med de intentioner om bl.a. udelt skole og undervisningsdifferentiering, der ligger i den næsten nye folkeskolelov.

Kommunernes Landsforening leger for sit vedkommende med tanken om at ændre på lærernes arbejdstid, der som bekendt er delt op i U-tid (undervisningstid), F-tid (forberedelsestid) og Ø-tid (øvrige opgaver). Nogle kommunalpolitikere kunne tænke sig at skære hårdt i F-tid til fordel for U-tid, for i visse fag har lærerne efter deres mening næppe behov for forberedelse.

Noget helt andet er, at der efterhånden er alvorlig mangel på fagligt kvalificerede lærere i naturfag. Det gav undervisningsminister Ole Vig Jensen lejlighed til i efteråret 1995 at foreslå, at der blev åbnet for ansættelse af bachelorer i folkeskolen.¹⁰ Forslaget har naturligvis givet årsag til en vis debat. Umiddelbart er det interessant at opleve, at undervisningsministeren, der netop har stået for ønsket om at fremme den pædagogiske del af læreruddannelsen og tillige frem for nogen er fader til den tværfaglige folkeskolelov, kan fremsætte et sådant forslag. Lad os dog så få gang i oplægget til en reform af loven om læreruddannelse, selv om den endnu ikke har mange år på bagen. Det må være ønskeligt fortsat at ansætte lærere, der netop har valgt at uddanne sig til at blive lærere i folkeskolen.

Det skal da også retfærdigvis bemærkes, at undervisningsministeren allerede har offentliggjort et par modeller til en ny læreruddannelse.¹⁰ Fælles for dem er, at 16 fag reduceres til 6, hvilket især opnås ved at afskaffe de såkaldt almindennende fag i grunduddannelsen. Ministeren har ønsket en bred debat om de to modeller, inden han beslutter at udarbejde et lovforslag. Foreløbig har debatten ikke været overvældende.

Danmark har i øvrigt fået ros af OECD for aktiviteterne med at forbedre ungdomsuddannelserne og initiativerne til at bygge bro mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne.¹¹ I den forbindelse må også nævnes, at den nye erhvervsgrunduddannelse (EGU)¹² nu efter de første 2 års virke begynder at sende unge ud, og at resultaterne foreløbig synes lovende. Rundt om i landet meldes der om, at de pågældende unge enten har fået arbejde eller går i gang med en videreuddannelse. Et første lovforslag blev i sin tid udarbejdet af daværende undervisningsminister Bertel Haarder, men kort efter førstebehandlingen i december 1992 kom regeringsskiftet, og det lykkedes Ole Vig Jensen som ny undervisningsminister at give forslaget et mere fremtids- og udviklingsorienteret tilsnit inden vedtagelsen i juni 1993. Loven faldt smukt i tråd med hans arbejde for »Uddannelse til alle«.¹³

Man taler i disse år om en krisefyldt gymnasieskole, der har behov for at forsøge sig med nye metoder. Den pædagogiske debat og de pædagogiske fornyelser præger den derfor som aldrig før.¹⁴ En gymnasieelev gør i den forbindelse opmærksom på, at gymnasieledere måske burde tage deres ansvar for undervisningens kvalitet mere alvorligt, d.v.s. hjælpe og inspirere lærere, der har problemer.¹⁵ Hun omtaler i den forbindelse det ret udbredte evalueringsprincip, hvor lærer og elever forsøger at give en gensidig vurdering af en undervisningssituation. Hun understreger, at metoden er

uden værdi, hvis den kun finder sted i ny og næ. Den skal i givet fald være en naturlig del af undervisningsforløb, hvor lærer og elever planlægger og styrer undervisningen i fællesskab.

Det er ikke helt så enkelt at være lærer i dag, som det var i tidligere tider.

Nogle gymnasielærere har i øvrigt givet udtryk for, at der nu måtte etableres et 4. gymnasieår.¹⁶ Stofmængden var tilsyneladende for stor, og alt for mange elever havde for ringe et standpunkt, når de startede i gymnasiet. Det kan så nok være nødvendigt igen at minde om, at den procentdel af en ungdomsårgang, der nu om dage optages i gymnasier, er langt, langt større, end tilfældet var for blot få år siden. Er der så egentlig noget at sige til, om det gennemsnitlige elevstandpunkt er faldet? Vi har her i landet hidtil i nogenlunde enighed villet den udvikling, vi har fået med hensyn til ungdommens uddannelsesløft. Vi må også kunne blive enige om prisen. Måske er den tidligere citerede vurdering fra en elev ikke helt uden mening.

Lov om folkeskolen

Der kan næppe være tale om ret mange år i 70'erne, 80'erne og 90'erne, hvor Folketinget ikke har foretaget ændringer i gældende folkeskolelov. Traditionen tro fremsatte undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) så også i folketingsåret 1995/96 forslag til nye ændringer. Det skete den 10. jan. 1996.¹⁷

Det centrale i lovforslaget var ønsket om at fremme en udvikling, hvorved tosprogede børn (hidtil kaldet fremmedsprogede) allerede ved skolegangens begyndelse i børnehaveklasse eller i 1. klasse skulle kunne blive i stand til at tale og forstå dansk så godt, at de kunne deltage i den almindelige undervisning og i skolernes øvrige aktiviteter. Ministeren nævnte bl.a., at tosprogede allerede udgjorde 6 pct. af folkeskolens elever på landsplan, og at antallet var stærkt stigende.

Mange af disse børn lever i førskolealderen i et sprogligt isoleret miljø og har derfor ringe eller intet reelt kendskab til dansk, når de starter i skolen. Frekvensen af disse børn, der søger de traditionelle daginstitutioner, er fortsat meget lavere end for jævnaldrende børn i øvrigt.

Det fremsatte lovforslag åbnede mulighed for, at kommunerne kunne tilbyde de omtalte førskolebørn undervisning i dansk i indtil 3 timer daglig på særlige hold, der ville kunne oprettes enten på skolerne eller i de eksisterende daginstitutioner, hvis dette skulle foretrækkes. Forslaget åbnede endvidere mulighed for at give undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede elever i børnehaveklasser og i 1.-10. klasse.

Lovforslaget ville tillige give undervisningsministeren en bemyndigelse til at fastsætte regler, hvorefter de lokale skolemyndigheder vil kunne henvise elever, der ikke kan dansk, til modtagelsesklasser på andre skoler end distriktsskolen, hvor de jo ellers iflg. gældende lov har en umiddelbar ret til at gå. Med denne nye bestemmelse søger ministeren at hjælpe i de situationer, hvor der i bestemte boligområder er en helt ekstraordinær stor koncentration af børn, der har behov for grundlæggende undervisning i dansk som andetsprog, og hvor der derfor er svære integreringsvanskeligheder, og hvor danske forældre tilmed føler sig stærkt fristede til at sende deres børn til privatskoler.

Lovforslaget er umiddelbart et led i et større integrationsprojekt, som regeringen har iværksat for at fremme en anderledes fordeling af danske og tosprogede elever og for tillige at forbedre danskundervisningen.

Førstebehandlingen i Folketinget fandt sted den 18. jan. 1996.¹⁸

Partiernes holdninger var i forbløffende grad sammenfaldende og i overensstemmelse med undervisningsministerens oplæg. Kun Enhedslisten (med Bruno Jerup som ordfører) indtog en markant anderledes holdning, idet dette parti ikke kunne acceptere, at problemet blev gjort til et undervisningsspørgsmål, der skulle løses af folkeskolen og dens lærerkræfter. Bruno Jerup fastholdt, at de 3-5 årige måtte hjælpes i daginstitutioner under leglignende virksomhed ledet af institutionernes pædagoger.

For de øvrige partiers vedkommende var der betydelig opbakning bag lovforslaget. Den væsentligste kritik gik på, at man ikke kunne lide den nye betegnelse »tosprogede« i stedet for »fremmedsprogede« (de yngste var jo netop ikke tosprogede). Nævnes skal også, at ordførerne for Det Konservative Folkeparti, Venstre og Fremskridtspartiet bemærkede, at man snart burde afskaffe pligten til at yde modersmålsundervisning, men de erkendte, at der ikke endnu kunne skaffes et flertal herfor.

Undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) kunne i sit afsluttende indlæg takke for en næsten enstemmig opbakning bag lovforslaget. Han understregede, at der ville blive udsendt en vejledning om de nye opgaver for skolevæsenet, og at det heri ville blive understreget, at danskindlæringen for de små først og fremmest skulle finde sted i form af leg og udviklende aktiviteter. De små skulle ikke i bogstavelig forstand på skolebænken. Om modersmålsundervisningen bemærkede han, at den jo ikke var en forpligtelse for kommunerne, når der var tale om børn af forældre, som var født og opvokset i Danmark, men vi måtte erindre, at vi her i landet stadig havde ganske mange, hvor det ikke var tilfældet, og hvor det fortsat måtte være rigtigt at fastholde forpligtelsen.

Anden behandling i Folketinget fandt sted den 7. maj 1996.¹⁹

Her ønskede Bruno Jerup (EL) at understrege, hvorfor Enhedslisten ville stemme imod lovforslaget:

1. Man mente, at lovforslaget ville føre til en isolation af tosprogede børn i særskilte grupper og i særskilte tilbud, og det måtte i stedet være ønskeligt at foretage en samlet sproglig, social og kulturel integration.
2. Man frygtede, at det ville føre til et forringet tilbud af dårligere kvalitet, end hvis børnene f.eks. var i et daginstitutionstilbud.
3. Man frygtede endvidere, at indførelsen af 3-timers tilbudet ville betyde, at der ville være færre tosprogede børn i de almindelige børnehaver.

Tredje behandling i Folketinget fandt sted den 9. maj 1996.²⁰ Kun Enhedslisten stemte imod, – alle andre partier stemte for.

Det skal bemærkes, at lovforslaget ikke havde undergået nogle ændringer undervejs.

Lov om ændring af lov om friskoler m.v., lov om gymnasiet m.v. og lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v.

samt

Lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler

I løbet af vinteren 1995/96 gjorde Rigsrevisionen det klart, at Tvindimperiets skoler havde anvendt de offentlige tilskud på måder, der ikke længere ville kunne accepteres. Tvindskolernes bygninger ejedes af en fælles koncern, der udlejede lokalerne til den enkelte skole til priser, der lå over det acceptable. Endvidere udførte eleverne arbejde, hvor overskuddet tilfaldt koncernen. Den centrale pengepulje, der således blev samlet, brugtes til investeringer og aktiviteter, som intet reelt havde med danske skoleforpligtelser at gøre. Kritisabelt var det også, at den enkelte skole ikke havde en bestyrelse, der var uafhængig af koncernen og dens økonomiske interesser, idet koncernens daglige leder gik igen i alle bestyrelser.

Tvindskolernes historie og aktiviteter skal ikke gøres til genstand for en særlig behandling her, selv om det vel nok kunne være meningsfyldt.

Rigsrevisionens resultater af sine undersøgelser blev imidlertid årsag til omfattende initiativer i Undervisningsministeriet. Umiddelbart kunne det vel være forståeligt, om alle bevilgede tilskud blev annulleret og i givet fald krævet tilbagebetalt. Et sådant udspil ville imidlertid ramme elever hårdt, og undervisningsministeren valgte derfor at gå en anden vej. Alle love om frie skoler m.fl., som Tvindimperiet arbejdede på grundlag af, måtte revideres, så at »smarte« fortolkninger ville blive umuliggjorte.

Den 13. marts 1996 fremsatte undervisningsminister Ole Vig Jensen derfor forslag til ovennævnte ændringslove.²¹ Da de under Folketingets 3 behandlinger altid blev behandlet samlet, vil dette selvfølgelig også blive tilfældet her.

Meningen med lovforslagene var naturligvis at sikre, at misbrug af de offentlige tilskud og af de relevante loves bestemmelser i øvrigt ikke kunne finde sted. Lovforslagene skulle derfor bl.a. sikre:

1. at den enkelte skole skulle være en selvejende institution og være uafhængig i ledelsesmæssig og i økonomisk henseende
2. at tilskud og øvrige midler skulle anvendes inden for den enkelte skoles formål
3. at der ikke til en skoles bestyrelse måtte kunne udpeges personer, der af en eller anden årsag ikke med sikkerhed kunne antages at fungere uafhængigt af ydre forpligtelser for skolevirksomheden (en og samme person fra Tvindkoncernen havde hidtil været fast medlem i samtlige skolebestyrelser)
4. at der ikke på kostskoler blev givet kosttilskud til børn af lærere og andre ansatte på skolen
5. at der ikke måtte indgås evt. huslejeaftaler på ringere vilkår end sædvanlige markedsvilkår
6. at skolerne ikke måtte deltage i erhvervmæssig virksomhed eller støtte udenforstående aktiviteter

7. at en skoles revisor ikke tillige var ejer af eller revisor for udlejer af skolens lokaler eller anden virksomhed, der kontrollerede udlejer.

Iflg. forslagene skulle de vedtagne lovændringer træde i kraft den 1. aug. 1996, idet dog habilitetskravene for bestyrelsesmedlemmer og for revisorer først skulle være opfyldt den 1. aug. 1997.

Førstebehandlingen i Folketinget af de to lovforslag fandt sted den 20. marts 1996.²²

Debatten blev ikke langvarig, for opbakningen bag lovforslagene var helt klar.

Poul Erik Dyrland (S) fastslog, at Tvindsamvirket havde administreret på en måde, der skulle sikre dels at presse det størst mulige tilskud ud af de offentlige kasser og dels, at så mange penge som muligt kanaliseredes væk fra den enkelte skole og over til fællesskabet.

Anders Mølgaard (V) mente, at med Tvindkoncernens indtog i den danske skoleverden havde et nyt moralkodeks set dagens lys – »hvis man da overhovedet kan bruge begrebet moral i forbindelse med Tvindkoncernens yderst alternative omgang med såvel lovens bogstav som ånd. Nuvel, Tvindbevægelsens barndom var præget af en vis idealisme og pædagogisk fornyelse, men der er lysår mellem idealismen for 25 år siden og den pengemaskine. Tvindimperiet har udviklet sig til.« Han fandt det naturligt, at lovforslagene fastslog, at det var uforeneligt med skoleformålet at drive forretningsmæssig virksomhed med fortjeneste for øje og at støtte udenforstående aktiviteter. Han opfordrede til, at man skulle overveje at imødekomme Dansk Friskoleforenings ønske om at få præciseret, at et forældreflertal i skolebestyrelser måtte være det normale.

Elisabeth Arnold (RV) syntes, at der kunne siges meget pænt om Tvindskolerne. De havde samlet mange vanskelige børn op, og mange forældre havde været lykkelige over, at et skolesystem som Tvinds havde været parat til at tage deres vanartede unger i sin varetægt, når det almindelige skolesystem svigtede totalt.

Undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) kunne med stor tilfredshed konstatere en næsten krystalklar tilslutning til formålet med denne lovgivning.

Anden behandling i Folketinget fandt sted den 28. maj 1996.²³

Aage Frandsen (SF) fandt grund til at understrege, at det egentlig var med en vis bekymring, at hans parti måtte støtte de to lovforslag, men misbruget og den alt for store kreativitet med hensyn til brug af offentlige midler burde stoppes. Nu forelå der en række ændringsforslag, og Socialistisk Folkeparti kunne stadig støtte og fandt ikke, at den åndelige frihed, som skulle gælde på dette område, ville blive antastet. Det var f.eks. fornuftigt, at det nu var foreslået, at en person kun kunne sidde i en enkelt bestyrelse på samme skoleniveau, og det var også fornuftigt, at bestyrelsesmedlemmer skulle afgive en tro- og loveerklæring om, at betingelserne for deres bestyrelsesarbejde var opfyldt (bl.a., at de ikke var bundet af ydre forpligtelser).

Tredje behandling i Folketinget fandt sted den 31. maj 1996.²⁴ Her blev begge lovforslag med ændringsforslag vedtaget enstemmigt.

Lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om gymnasiet m.v. og lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v.

Lovforslaget blev fremsat af undervisningsministeren den 8. maj 1996²⁵ og må ses på baggrund af de to forannævnte.

Det nye lovforslag havde til formål yderligere at beskrive kravene til de selvejende uddannelsesinstitutioner samt at udbygge adgangen til at trække godkendelse og tilskud tilbage.

Rigsrevisionen havde den 2. maj til Statsrevisoratet afgivet en beretning om sine undersøgelser af nogle repræsentativt udvalgte skoler i Skolesamvirket Tvind. Undervisningsministeriet havde endvidere den 6. maj modtaget resultatet af en undersøgelse af de øvrige Tvindkostskoler, som var blevet bestilt hos et revisionsfirma. Undersøgelserne bekræftede bl.a.:

1. at skolerne ikke fungerede som uafhængige, selvejende institutioner, men var underkastet en central styring med mange muligheder for udbytning
2. at skolerne systematisk og ensartet fortolkede og omgik tilskudsbestemmelser for at maksimere statslige tilskud
3. at offentlige midler blev trukket ud af skolerne til uvedkommende formål
4. at elevernes arbejdskraft tillige anvendtes til uvedkommende formål (indsamling og rutinemæssigt arbejde)
5. at skolerne unddrog sig kontrol gennem lemfældig revision, samt at der forelå indici for betydelige efterrationaliseringer i dokumentation for tilskudsgrundlag.

Undervisningsministeriet havde ført drøftelser med de kostskoler, der var omfattet af Rigsrevisionens undersøgelse, men de havde ikke på tilfredsstillende måde kunnet tilbagevise vurderingen. Undervisningsministeriets holdning var da, at der herefter måtte blive tale om en direkte indgriben over for alle de Tvindskoler, der modtog statstilskud.

Undervisningsministeren kan iflg. gældende love tilbagekalde godkendelsen af en skole, der ikke opfylder kravet om at være selvejende, og i øvrigt, hvis dens undervisning og øvrige forhold er i klar strid med regler for den pågældende skoleform. Ministeren kan endvidere lade tilskud bortfalde, hvis en skole ikke følger gældende bestemmelser for beregning og brug heraf.

En afgørelse om lukning af et så stort antal skoler, som der her ville blive tale om, var mildt sagt så usædvanlig, at ministeren havde ment at finde det nødvendigt at sikre en stillingtagen fra Folketingets side i form af lovbestemmelser.

Det blev derfor foreslået, at der efter 31. dec. 1996 ikke kunne ydes tilskud til de 32 skoler af forskellig art, der var tilknyttet Skolesamvirket Tvind, og at dette skulle fremgå direkte af de nu foreslåede ændringer af relevante love.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik det, at der ville blive tale om betydelige tilbagebetalingskrav over for skolerne vedrørende tilskud, der ikke havde været i overensstemmelse med gældende regler.

En konsekvens af lovændringerne ville iflg. lovforslaget i øvrigt være, at der ikke kunne godkendes nye frie skoler for skoleårene 1996/97 og 1997/98 eller gives tilskud til frie grundskoler, der ikke havde modtaget tilskud i 1996, før med virkning fra den 1. aug. 1998. Forslaget udelukkede dog ikke godkendelse af frie kostskoler, for hvilke ministeriet har modtaget vedtægtsforslag inden den 8. maj 1996.

Førstebehandlingen i Folketinget fandt sted den 14. maj 1996.²⁶

Denne såvel som de øvrige behandlinger blev langvarige og fremtrådte klart som udtryk for 2 holdninger: et flertal kunne acceptere lovforslaget med visse ændringer, og et mindretal gav primært udtryk for, at der måtte være tale om en særlov, som i betænkelig grad kunne vurderes som en krænkelse af grundlovens 3-delning af magten. Lovforslaget dømte jo direkte med navns nævnelse de 32 Tvindskoler. Det skal også nævnes på forhånd, at alle var enige om, at friskoler skulle bevares som reelt frie og uafhængige, samt at eleverne ikke måtte rammes af lovforslagets bestemmelser. De skulle så vidt muligt hjælpes til at gøre deres skolegang færdig på andre skoler.

Poul Erik Dyrland (S) understregede, at lovforslaget måtte ses som en videreudbygning af de to tidligere nævnte lovforslag, der stadig var under behandling. Der var tale om at udbygge adgangen til at trække godkendelse og tilskud tilbage, hvis reglerne ikke fulgtes. Han nævnte bl.a., at kommunerne i betydelig udstrækning havde anvendt Tvindskoler som alternativ til andre foranstaltninger for socialt belastede elever. Det problem, der derfor ville opstå, måtte søges løst i samarbejde med den øvrige skoleverden.

Aage Frandsen (SF) gjorde straks opmærksom på frykten for, at lovforslaget var på kant med grundloven, på kant med den europæiske menneskerettighedskonvention og i det hele taget på kant med grundlæggende retsprincipper. Han sagde i denne forbindelse bl.a.: »Men er det ikke specielt et problem, hvis man flytter noget fra den udøvende magt til den lovgivende magt, hvor man så risikerer, at de pågældende menneskers retssikkerhed kommer i klemme, fordi de ikke på samme måde kan rejse en retssag efterfølgende.«

Hermed var linjen lagt for hele den efterfølgende debat, der i øvrigt i højere grad blev præget af enkeltmedlemmernes korte bemærkninger end af de sædvanlige ordførerrindlæg. Ikke alle medlemmer kunne helt slutte op om deres partis holdning.

Jan Kørpe Christensen (FP) fandt, at Folketinget nu var kommet ind i den fase, der hed juridisk skoleridt. Og han tilføjede: »Så kommer hr. Bruno Jerup (EL) og siger, at det faktisk er bestilt arbejde af ministeren.« Han forstod ikke, at det hele ikke kunne ordnes administrativt, for ministeren var trods alt Folketingets tjener, og det kunne ikke »være rigtigt, at man hver gang skal have de her 178 hjælpepædagoger med sig«.

Tom Behnke (FP) savnede argumenter for »dette stærkt tvivlsomme forslag.«

Aage Frandsen (SF) gentog, at medlemmerne givetvis var enige i, at der var grundlag nok for at gribe ind. Hvordan og i hvilket omfang måtte det være ministerens opgave og ansvar at finde ud af. Han havde ansvaret for den udøvende magt, og den var ikke Folketingets sag.

Kirsten Jacobsen (FP) citerede fra forslaget: »Hertil kommer, at en administrativ

løsning mere sandsynlig end en lovgivningsmæssig løsning vil resultere i et stort antal retssager, der i en årrække vil betyde store og mangeartede omkostninger for staten.« Hun spurgte: »Er det, det drejer sig om, i virkeligheden, at man ikke bryder sig om at rende rundt i forskellige retssale og debattere med Tvind, om de har ret, eller om de har uret –?«

Undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) forklarede, at når regeringen havde ønsket at fremsætte et lovforslag, var det, fordi det var den eneste vej frem til at stoppe den mangesidige imperievirksomhed, der havde betydet, at skolerne var blevet drænet for midler, der iflg. lov skulle have været anvendt til undervisningsformål på den enkelte skole.

Anders Mølgaard (V) kunne stå bag ministerens forslag, men fandt dog, at det midlertidige stop på 2 år for godkendelse af nye skoler måtte kunne gøres kortere. Han sagde også, at Venstre var stærkt påvirket af principielle aspekter i lovforslaget, og at enkelte medlemmer nok ville stemme imod.

Aage Frandsen (SF) forstod ikke, at regeringen skulle have lavet denne »særlov«. Man havde tilstrækkelige magtmidler i gældende love, og dertil kom de to foranævnte lovforslag, der stadig behandledes.

Frank Dahlgaard (KF) ønskede ligesom A. Mølgaard, at der blev set nærmere på bestemmelsen om, at der ikke kunne oprettes nye friskoler i de næste to år.

Aage Frandsen (SF) fandt det også helt urimeligt, at der ikke skulle kunne oprettes nye skoler i en 2-årig periode. Han mindede tillige om, at SF havde anmeldt en forespørgselsdebat om Tvind. Igennem den kunne ministeren vel få den nødvendige opbakning til et administrativt indgreb, og så var det foreliggende lovforslag vel overflødigt.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV) betoned, at det da ikke måtte glemmes, at der på mange Tvindskoler var udviklet en fornyende pædagogik, der havde appelleret til mange af de unge, som andre skoler havde måttet give op over for, men også i forhold til andre unge havde skolerne ofte formået at levere et godt undervisningstilbud.

Tom Behnke (FP) mindede om, at der i undervisningsministerens bemærkninger til lovforslaget bl.a. stod, at ministeren iflg. de gældende love havde hjemmel til at træffe en afgørelse, der betød stop for fremtidens tilskudsudbetaling. Hvad var så egentlig årsagen til lovforslaget? Ministeren havde tidligere i debatten sagt, at hvis man skulle Tvindimperiet til livs, så var lovforslaget nødvendigt, – men var det imperiet, det drejede sig om og ikke blot dets skoler?

Bruno Jerup (EL) angreb atter, at lovforslaget havde en liste over skoler, der skulle udelukkes fra støtte. Det var uacceptabelt, at Folketinget skulle fungere som domstol og i virkeligheden gå ind for kollektiv straf. Han erklærede rent ud, at han ikke kunne støtte, at der blev lukket for oprettelse af nye skoler i 2 år.

Jens Løgstrup Madsen (V) fandt, at ministeren skulle have ros for sin vilje til at gribe ind, men ikke ros for de midler, hvormed han ville udmønte sin vilje. Han angreb i denne forbindelse skarpt, at der faktisk skete en sammenblanding af den lovgivende og den udøvende magt. Han havde hellere ønsket sig en diskussion, der handlede om grundloven og fundamentale retsprincipper end om det svindelforetagende, som Tvindimperiet var.

Niels Anker Kofoed (V) var skuffet over, at ministeren ikke havde brugt den lov, der var, til at sørge for at holde kontrol med de skoler, han skulle forvalte. Ministeren havde nu haft Tvindskolerne som en del af sit ansvarsområde i ca. 6 år, og først den 8. maj fremsattes der et lovforslag, som skulle gøre en ende på dem. Hvor havde kontrollen været, – alle havde jo vidst, at der var noget galt. Ministeren ville nu have, at Folketinget skulle dømme alle de nævnte skoler som snydere, – det kunne man ikke.

Undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) erkendte, at det havde ærgret også ham, at han havde været nødt til at fremsætte et lovforslag af den foreliggende karakter. Det var et usædvanligt forslag, – det erkendte han, men der var jo også tale om et usædvanligt foretagende. Mange havde igennem årene haft mistanke, men først nu forelå der en række resultater af undersøgelser. Han havde ikke sikkerhed for gennem de administrative muligheder at kunne standse den praksis, som udføvedes af Fælleseje og alle de andre fonde og foreninger, som Tvinds bagmænd sad og styrede. Det var jo dem, der styrede skolerne. Derfor havde han været nødt til at nævne skolerne ved navn, og de var alle medlemmer af det foretagende, som Tvindbagmændene styrede. Ingen vidste vist egentlig, hvem alle bagmændene var. Hvem var det, der sad og styrede hele Skolesamvirket, og som tvang skolerne til at aflevere midler til andre formål end skoleformål?

Jens Risgaard Knudsen (S) fandt, at der var tale om et elendigt forslag, hvis det skulle betragtes som et lovforslag, hvad han ikke kunne acceptere. Det var alene et udkast til en dom, og domme måtte ikke afsiges i Folketinget.

Undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) sagde i sine afsluttende bemærkninger bl.a., at formålet med den 2-års periode, hvor nye skoler ikke ville kunne godkendes, var at få en pause, hvor ministeriet i et grundigt samarbejde med de relevante skoleorganisationer kunne få udformet et ordentligt regelsæt.

Anden behandling af lovforslaget i Folketinget fandt sted den 28. maj 1996.²⁷

Forud (den 22. maj 1996)²⁸ var afviklet den forespørgselsdebat, som Aage Frandsen (SF) havde stillet i udsigt under første behandling af lovforslaget. Under forespørgselsdebatten blev stillet 3 forslag om motiveret dagsorden, hvoraf de 2 havde til hensigt at stoppe behandlingen af det aktuelle lovforslag, hvorimod det tredje blot konstaterede, at et relevant lovforslag var under behandling. Sidstnævnte dagsordensforslag blev vedtaget.

Til lovforslagets anden behandling var der stillet 10 ændringsforslag.

Anders Mølgaard (V) konstaterede, at det var 65 deputationer, en forespørgselsdebat og talrige samråd siden, at man i Folketinget førstebehandlede lovforslaget. Noget godt var der da nået, og Venstre kunne støtte de 9 af ændringsforslagene, bl.a. at det 2-årige etableringsstop udgik.

Bruno Jerup (EL) undrede sig over, at Venstre m.fl. ikke ville droppe lovforslaget. »På trods af det kæmpetilbagetog, som et flertal havde foretaget, og en masse ændringer rummer lovforslaget stadigvæk en grundlæggende diskrimination.«

Kristian Thulesen Dahl (DF) kom bl.a. med flg. rammende bemærkning: »Det er jo på mange måder interessant at høre på en debat, som kører i ring og kører i ring og kører i ring, og de velkendte argumenter både fra førstebehandlingen og forsla-

get og forespørgslen trækkes frem igen, men der kommer jo af og til også et par nye ting.«

Undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) bemærkede som et svar til mange: »— at når det gælder om at standse concernvirksomheden, som gør det uoverskueligt at se, hvad der bliver af de statslige midler, der gives til den enkelte skoles drift, har jeg ikke fundet anden virkningsfuld fremgangsmåde end gennem dette lovforslag at standse tilskuddet til Tvindkoncernen og dens skoler.«

Tredje behandling af lovforslaget i Folketinget fandt sted den 31. maj 1996.²⁹

Forud (den 28. maj 1996)³⁰ var et beslutningsforslag om undersøgelse af ansvaret for Tvindsagen blevet behandlet. Forslaget var anmeldt af Poul Nødgaard (DF) m.fl. En lang debat førte ikke til nogen egentlig beslutning om en afdækning af offentlige myndigheders ansvar for, at der ikke langt tidligere var blevet skredet ind.

Til lovforslagets tredje behandling var der stillet et større antal nye ændringsforslag.

I en ret lang debat kom der egentlig ikke nye holdninger eller nye argumenter frem. Bemærkes skal dog, at Birthe Rønn Hornbech (V), der ikke kunne bakke op i sit partis holdning, bl.a. sagde: «— Det er med meget blandede følelser, at jeg i dag stemmer imod en lov, der skal sætte en stopper for et imperium, der i sin konstruktion og sit idegrundlag på en gang leder tanken hen på en nyreligiøs sekt og på Østlandenes kommissærer før jerntæppets fald, og som i sine økonomiske dispositioner mere minder om det grå eller sorte pengemarked end den frie skoleverden. Men jeg må helt grundlæggende lægge afstand til det synspunkt, at den gode hensigt helliger midlet med den følge, at afgørende retssikkerhedsgarantier knægtes. — Det er en skammens dag for vort retssamfund. I dag er Folketinget domstol, og Folketinget påtager sig med åbne øjne at dømme skyldig i en sag, hvor regeringen ikke selv tør dømme, fordi beviserne er usikre.»

Lovforslaget blev vedtaget med 89 stemmer mod 20, 2 medlemmer stemte hverken for eller imod, og hele 68 medlemmer var fraværende. Bemærkelsesværdigt var det, at en del medlemmer af Socialdemokratiet og af Venstre stemte imod lovforslaget.

Som det er fremgået ovenfor, skete der en del ændringer i det oprindelige lovforslag. Følgende dele af forslaget bortfaldt således:

1. bestemmelsen om, at der ikke vil kunne godkendes oprettelse af frie kostskoler i 1996/97 og 1997/98, medmindre vedtægtsforslag er blevet modtaget i undervisningsministeriet inden den 8. maj 1996
2. bestemmelsen om, at frie grundskoler, der ikke har modtaget tilskud i 1996, først vil kunne få det fra den 1. aug. 1998
3. bestemmelsen om, at der for skoleårene 1996/97 og 1997/98 ikke kan meddeles godkendelse til oprettelse af private gymnasier og private kursus til hf og til forberedende enkeltfagseksamen

Derimod vedtoges forslaget om, at ialt 32 navngivne Tvindskoler efter 31. dec. 1996 ikke længere vil kunne få statslige og kommunale tilskud. Det samme gælder for

forslaget om, at relevante skoler ikke vil kunne afholde folkeskolens afsluttende prøver fra samme dato.

Mon ikke en del af de hidtidige Tvindskoler ret snart finder mulighed for at genopstå med skyldig respekt for de nye lovbestemmelser og dermed senere atter vil kunne opnå statstilskud? Det forekommer sandsynligt.

Lov om ændring af lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser inden for bistands-, pleje- og omsorgsområdet

Lovforslaget blev fremsat i Folketinget af undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) den 29. nov. 1995.³¹

Ministeren oplyste, at i regeringens indsats for at skabe uddannelse til alle unge³² indgik også en bestræbelse på at finde beskæftigelsesområder, der ikke var dækket af uddannelse. Det var i den forbindelse konstateret, at der i amter og kommuner var ansat over 50.000 som pædagogmedhjælpere, dagplejere og omsorgsmedhjælpere uden at have en relevant uddannelsesbaggrund.

I forbindelse med redegørelsen »Uddannelse til alle«³² var der fra flere sider blevet stillet forslag om en grundlæggende pædagogisk uddannelse. Undervisningsministeren havde derfor nedsat et udvalg, der skulle vurdere behovet og muligheder for at etablere en sådan uddannelse. Udvalget havde i sin betænkning gjort opmærksom på det store antal, der i beskæftigelsesområdet var ansat uden nogen pædagogisk uddannelse, og der var tillige gjort opmærksom på, at mange af de pågældende udførte varierede og væsentlige opgaver, der stillede krav om personlige kvalifikationer.

Det foreliggende forslag, der byggede på udvalgets betænkning, skitserede en bred uddannelse, der rettede sig imod dag- og døgnpasningsområdet (herunder dagplejen), hvor der hidtil havde arbejdet ikke-uddannede pædagogisk personale. Den foreslåede uddannelse byggede i princippet på afsluttet grundskole (d.v.s. efter 10. klasse) og skulle vare 1½ år. Uddannelsestiden fordelte sig med 1 års skoleundervisning og ½ års praktik. Der skulle være indgået en elevkontrakt mellem den enkelte elev og kommunen.

Hvis den pågældende unge var udgået af folkeskolen umiddelbart efter 9. klasse, ville uddannelsen vare 2½ år, idet eleven da først skulle gennemgå et indgangsår.

For voksne med erfaring fra beskæftigelsesområdet ville uddannelsen være 1-årig og skulle tilrettelægges som skoleundervisning.

For begge kategorier ville der blive udarbejdet meritregler om, i hvilket omfang den grundlæggende pædagogiske uddannelse ville give afkorting i den egentlige pædagoguddannelse,³³ hvis denne ønskedes efterfølgende.

Første behandling i Folketinget fandt sted den 6. december 1995.³⁴

Anne-Marie Meldgaard (S) mente, at motivationen til en videreuddannelse ville blive større for de unge, hvis de havde en grunduddannelse med i bagagen. Det store antal ufaglærte inden for dette område kunne vi simpelthen ikke være bekendt, selv om BUPL den 9. nov. i »Børn og Unge« under overskriften »Tolden skal tæmmes« havde langet voldsomt ud efter forslaget til en pædagogisk grunduddannelse.

Ulla Tørnæs (V) fandt, at undervisningsministerens forslag uvægerligt fik en til at spørge sig selv, om man blot ønskede uddannelse for uddannelsens egen skyld. For Venstre at se var der tale om en uddannelsesinflation, som på ingen måde ville blive til gavn for de bogligt svage. Der var ganske enkelt ikke behov for denne uddannelse.

Frank Dahlgaard (KF) var ikke glad for forslaget. Det var et led i bestræbelserne på at skabe uddannelse til alle og finde beskæftigelsesområder, der ikke var dækket af nogen eksisterende uddannelse. Han mindede om, at Folketinget netop i spørgetiden havde drøftet undervisningsministerens etablering af en 3½-årig uddannelse til ejendomsserviceassistent – med ministerens egne ord: » – af nogle kaldet vicevært«. Alt skulle dækkes af uddannelser.

Aage Frandsen (SF) erklærede, at SF klart gik ind for, at alle unge fik en uddannelse, og at den skulle have så høj en kvalitet som muligt. Samtidig var det dog vigtigt at fastslå, at en erhvervsuddannelse skulle være relevant i forhold til samfundets behov, og at den skulle ses i en samlet uddannelsesmæssig sammenhæng. På den baggrund havde han lidt svært ved at forstå det helt relevante i, at der skulle laves en pædagoguddannelse på 1½ år, når vi samtidig havde en egentlig pædagoguddannelse på 3½ år. Han var lidt bekymret for, at de fuldt uddannede pædagoger i institutionerne ville blive erstattede af de kortvarigt uddannede. Han var også lidt forbavset over, at ministeren i bemærkningerne til lovforslaget bl.a. havde skrevet, at den nye uddannelse i høj grad ville træde i stedet for andre ungdomsuddannelser, og at finansieringen derfor ville kunne ske ved, at den forventede aktivitet på andre ungdomsuddannelser reduceredes. Hvad mentes der egentlig? Så ville vi jo være lige vidt. Hvilke uddannelser forventede ministeren, at der kunne blive tale om en reduktion af? Forhåbentlig ikke erhvervsuddannelserne, for der var i høj grad behov for, at så mange som muligt tog en egentlig erhvervsuddannelse.

Jan Kørpe Christensen (FP) fandt det et tåbeligt lovforslag og spurgte, om regeringen troede, at samspillet mellem børnene og pædagogmedhjælperne skulle blive bedre af, at sidstnævnte stod med et uddannelsesbevis i hånden? De, der søgte ind i en institution som pædagogmedhjælper, gjorde det ene og alene, fordi de havde en stor interesse for at beskæftige sig med disse børn. Selv om man stod med et uddannelsesbevis, var der naturligvis mange, der ikke burde være beskæftigede i de pågældende job. Han kendte mange folkeskolelærere, håndværkere, cand.mag.er m.fl., der trods uddannelse ikke burde være i deres job. Der fandtes sågar ministre, der aldrig burde have været ministre efter Fremskridtspartiets mening. Det næste blev måske, at man også skulle have et uddannelsesbevis til at blive minister. Partiet var af den holdning, at det var gået alt, alt for vidt med, at alle skulle have en uddannelse. Også han vendte tilbage til ministerens redegørelse fra spørgetiden samme dag: »Og så diskuterede vi også, at nu skal det ikke hedde vicevært længere, nu skal det hedde ejendomsserviceassistent.«

Frank Aaen (EL) støttede, at der blev givet et uddannelsestilbud til de store ufaglærte grupper på daginstitutionerne og i dagplejen. For det store flertals vedkommende havde de kun folkeskolen som uddannelsesbaggrund og derfor ingen mulighed for at blive optaget på et pædagogseminarium, hvilket jo forudsatte f.eks. hf el-

ler studentereksamen. Den foreslåede pædagogiske grunduddannelse var et godt tilbud til unge, der ønskede at arbejde med børn. Afsluttende ville han gerne understrege det positive i, at den foreslåede uddannelse fik et dobbelt formål ved umiddelbart at kvalificere til det pædagogiske arbejde og samtidig kvalificere til videre uddannelse og derved ikke blev en uddannelsesmæssig blindgyde.

Anden behandling i Folketinget fandt sted den 28. maj 1996.³⁵

Bruno Jerup (EL) undrede sig over, at der skulle oprettes en sådan uddannelse, når mellem 3000 og 5000 årligt blev afvist som ansøgere på den ordinære pædagoguddannelse. Han var derfor bange for, at den foreslåede uddannelse kunne blive en faglig blindgyde. Han ville ikke kunne støtte lovforslaget, selv om hans parti i øvrigt gik ind for det.

Tredje behandling af lovforslaget i Folketinget fandt sted den 31. maj 1996.³⁶

Forslaget vedtoges af S, RV, FP, EL, CD og DF, mens V, KF, SF og Bruno Jerup (EL) stemte imod.

Lov om Danmarks Journalisthøjskole

Lovforslaget blev fremsat i Folketinget af undervisningsminister Ole Vig Jensen (RV) den 17. april 1996.³⁷

Ministeren havde to hovedformål med den nye lov: dels at modernisere og forenkle højskolens styrelsesstruktur i lighed med, hvad der i de senere år var sket for en række andre uddannelsesinstitutioner, og dels at oprette et center for journalistisk efteruddannelse på højskolen.

Hidtil havde der været 6 styrende organer, der nu skulle reduceres til en bestyrelse og et studienævn. Førstnævnte skulle ledes af en formand udefra og udpeget af undervisningsministeren, og bestyrelsen skulle i øvrigt overvejende bestå af aftagerrepræsentanter, men dog tillige rumme såvel en repræsentant for medarbejderne som en repræsentant for de studerende.

Centret for journalistisk efter- og videreuddannelser skulle være en selvstændig institution på højskolen, og den daglige ledelse skulle varetages af en centerleder efter bemyndigelse fra rektor. Centrets virksomhed kunne med hensyn til økonomi tilrettelægges såvel efter reglerne om åben uddannelse som efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed.

Førstebehandlingen i Folketinget fandt sted den 26. april 1996.³⁸

Anders Mølgaard (V) konstaterede, at forslaget indebar en ajourføring af styrelsesstrukturen helt på linje med tilsvarende ændringer på de fleste andre af landets uddannelsesinstitutioner. Venstre havde fra den spæde begyndelse varmt støttet og direkte stimuleret en tydeliggørelse af ledelseskompetencen og placering af beslutningskompetencen til bestyrelser på en stribe andre uddannelsesinstitutioner og kunne derfor give lovforslaget opbakning.

H.P. Clausen (KF) kunne også på Det Konservative Folkepartis vegne love positiv medvirken. Han havde dog et par mindre forbehold. Medieudvalget havde således i sin betænkning om journalisters efter- og videreuddannelser ønsket efteruddannelsen gjort mere uafhængig og selvstændig i forhold til Danmarks Journalisthøjskole, og det forhold ville hans parti se lidt nærmere på. Han var også bekymret

over, at det foreslåede uddannelsescenter skulle kunne påtage sig indtægtsdækket virksomhed i form af rådgivning af private og offentlige virksomheder. Han frygtede, at dette kunne føre til en konkurrenceforvridning i forhold til private rådgivere og konsulenter. Han fandt også, at der var behov for at se nærmere på aspekterne omkring Danmarks Journalisthøjskoles eventuelle overgang fra at være en statsinstitution til at være en selvejende institution.

Aage Frandsen (SF) kunne give principiel tilslutning, men fandt dog, at bestyrelsen i for høj grad domineredes af brancherepræsentanter. Man kunne nok have glæde af, at der dels var nogle eksterne, der var uafhængige af branchen, og dels også var nogle flere interne repræsentanter.

Jan Kørpe Christensen (FP) var især positiv over for, at finansieringsgrundlaget for efter- og videreuddannelse både kunne være indtægtsdækket virksomhed og statstilskud med deltagerbetaling.

Jette Gottlieb (EL) var imod lovforslaget. I bemærkningerne til det var der mange gode og rigtige betragtninger over vigtigheden af de studerendes indflydelse på deres uddannelse. Disse fornuftige overvejelser afspejlede sig imidlertid ikke i lovens paragraffer, hvor de studerendes indflydelse var meget begrænset.

Anden behandling i Folketinget fandt sted den 24. maj 1996.³⁹

Ingen bad om ordet.

Tredje behandling i Folketinget fandt sted den 29. maj 1996.⁴⁰

Ingen bad om ordet. Lovforslaget vedtoges, idet alene Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten stemte imod.

Andre uddannelseslove, der er blevet ændret, samt væsentlige spørgsmåldebatter

Udover de forannævnte love er også adskillige andre love om uddannelser blevet ændret i folketingsåret 1995/96, men der er tale om ændringer, som næppe kan gøre krav på en nærmere omtale her. Det er dog rimeligt at nævne dem, så at evt. interesserede kan søge ønskede oplysninger. Det samme må gælde for nogle forespørgselsdebatter af væsentlig interesse for uddannelsespolitik.

Det drejer sig om:

Lov om ændring af lov om erhvervsgrunduddannelse m.v. (Aktivering af unge)⁴¹

Lov om ændring af lov om erhvervsskoler (Aktivering af unge)⁴²

Lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser (Ad hoc-udvalg)⁴³

Lov om ændring af lov om støtte til voksenuddannelse (Forlængelse af den støtteberettigende periode og begrænsning af muligheden for støtte til deltidsuddannelse)⁴⁴

Lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion (Omlægning af finansiering af lønrefusion og skolepraktik m.v.).⁴⁵

Lov om koordinerende rådgivning på voksen- og efteruddannelsesområdet.⁴⁶

Lov om ændring af lov om erhvervsskoler (Samarbejde med arbejdsmarkedsuddannelsescentre m.v.).⁴⁷

Lov om ændring af lov om almen voksenuddannelse (Skolesamarbejde, værk-

stedsundervisning, uddannelsesvejledning, støtteundervisning, sammenlægning)⁴⁸

Lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser med flere love (Skolepraktik)⁴⁹

Lov om ændring af lov om uddannelse af pædagoger (Overbygningsuddannelsen)⁵⁰

Lov om selvejende institutioner for videregående uddannelser m.v.⁵¹

Lov om ændring af uddannelseslovene på seminarieområdet (Økonomibestemmelser, overgang til selveje m.v.)⁵²

Forespørgsel: »Hvad agter regeringen at gøre for at styrke de tekniske skoler og handelsskolerne?⁵³

Forespørgsel: »Hvad agter regeringen at gøre for at styrke befolkningens internationale erfaringer, viden og kompetence gennem alle dele af vort uddannelsessystem?⁵⁴

Forespørgsel: »Hvad agter undervisningsministeren at foretage sig for at skaffe bedre undervisningsbetingelser i folkeskolens normalklasser, herunder ro og almindelig god og social opførsel?⁵⁵

Forespørgsel: »Hvad agter ministeren at gøre for i hele uddannelsessystemet at indlægge incitamenter, der stimulerer de uddannelsessøgendes interesse for de naturvidenskabelige og tekniske fag ved de videregående uddannelser med henblik på at få flere kvalificerede ansøgere til de videregående uddannelser?⁵⁶

Noter

1. »Politiken«, f.eks. 30. maj og 9. juni 1996.
2. »Folkeskolen«, f.eks. nr. 5 og nr. 20, 1996.
3. »Politiken«, f.eks. 19.-22. juli 1996.
4. »Uddannelseshistorie 1994«, pag. 123, Selskabet for Dansk Skolehistorie.
5. »Weekendavisen«, nr. 37, 1995.
6. »Folkeskolen«, nr. 24, 1996.
7. »Politiken«, 25. april 1996.
8. »Uddannelseshistorie 1994«, pag. 128, Selskabet for Dansk Skolehistorie.
9. »Ungdomsuddannelserne ved en Korsvej«, 1996.
10. »Folkeskolen«, nr. 37, 1995.
11. »Undervisningsministeriets Nyhedsbrev«, 29. april 1996.
12. »Uddannelseshistorie 1993«, pag. 105, Selskabet for Dansk Skolehistorie.
13. »Uddannelseshistorie 1994«, pag. 128, Selskabet for Dansk Skolehistorie.
14. »Gymnasieskolen«, nr. 5, 1996.
15. »Uddannelse 1995«, nr. 6, Undervisningsministeriets tidsskrift.
16. »Gymnasieskolen«, nr. 3-5, 1996.
17. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 2385.
18. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 2895.
19. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 6165.
20. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 6366.
21. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 4451.
22. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 4719.
23. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7091.
24. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7384.
25. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 6218.
26. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 6571.
27. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7093.
28. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 6883 og 6925.
29. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7385.
30. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7120.

31. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 1435.
32. »Uddannelseshistorie 1994«, pag. 128, Selskabet for Dansk Skolehistorie.
33. »Uddannelseshistorie 1992«, pag. 89, Selskabet for Dansk Skolehistorie.
34. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 1778.
35. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7087.
36. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7383.
37. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 5516.
38. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 5934.
39. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7053.
40. »Folketingets forhandlinger 1995/96«, pag. 7154.
41. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 58
 - b. 1. behandling: pag. 343
 - c. 2. behandling: pag. 2027
 - d. 3. behandling: pag. 2242
42. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 58
 - b. 1. behandling: pag. 343
 - c. 2. behandling: pag. 2027
 - d. 3. behandling: pag. 2242
43. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 58
 - b. 1. behandling: pag. 343
 - c. 2. behandling: pag. 2027
 - d. 3. behandling: pag. 2242
44. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 58
 - b. 1. behandling: pag. 358
 - c. 2. behandling: pag. 2028
 - d. 3. behandling: pag. 2243
45. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 1715
 - b. 1. behandling: pag. 2608
 - c. 2. behandling: pag. 5924
 - d. 3. behandling: pag. 5993
46. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 1716
 - b. 1. behandling: pag. 2613
 - c. 2. behandling: pag. 4865
 - d. 3. behandling: pag. 5013
47. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 2219
 - b. 1. behandling: pag. 2616
 - c. 2. behandling: pag. 4766
 - d. 3. behandling: pag. 4864
48. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 2220
 - b. 1. behandling: pag. 2620
 - c. 2. behandling: pag. 7052
 - d. 3. behandling: pag. 7154
49. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 2754
 - b. 1. behandling: pag. 2986
 - c. 2. behandling: pag. 5925
 - d. 3. behandling: pag. 5993
50. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
 - a. Fremsættelse af forslag: pag. 2755
 - b. 1. behandling: pag. 2993
 - c. 2. behandling: pag. 5925
 - d. 3. behandling: pag. 5993
51. »Folketingets forhandlinger 1995/96«

- a. Fremsættelse af forslag: pag. 2756
 - b. 1. behandling: pag. 3000
 - c. 2. behandling: pag. 5154
 - d. 3. behandling: pag. 5469
52. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
- a. Fremsættelse af forslag: pag. 2756
 - b. 1. behandling: pag. 3000
 - c. 2. behandling: pag. 5154
 - d. 3. behandling: pag. 5469
53. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
- a. Anmeldelse: pag. 496
 - b. Forhandling: pag. 1264 og 1303
54. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
- a. Anmeldelse: pag. 496
 - b. Forhandling: pag. 2965
55. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
- a. Anmeldelse: pag. 616
 - b. Forhandling: pag. 2585
56. »Folketingets forhandlinger 1995/96«
- a. Anmeldelse: pag. 1103
 - b. Forhandling: pag. 3284